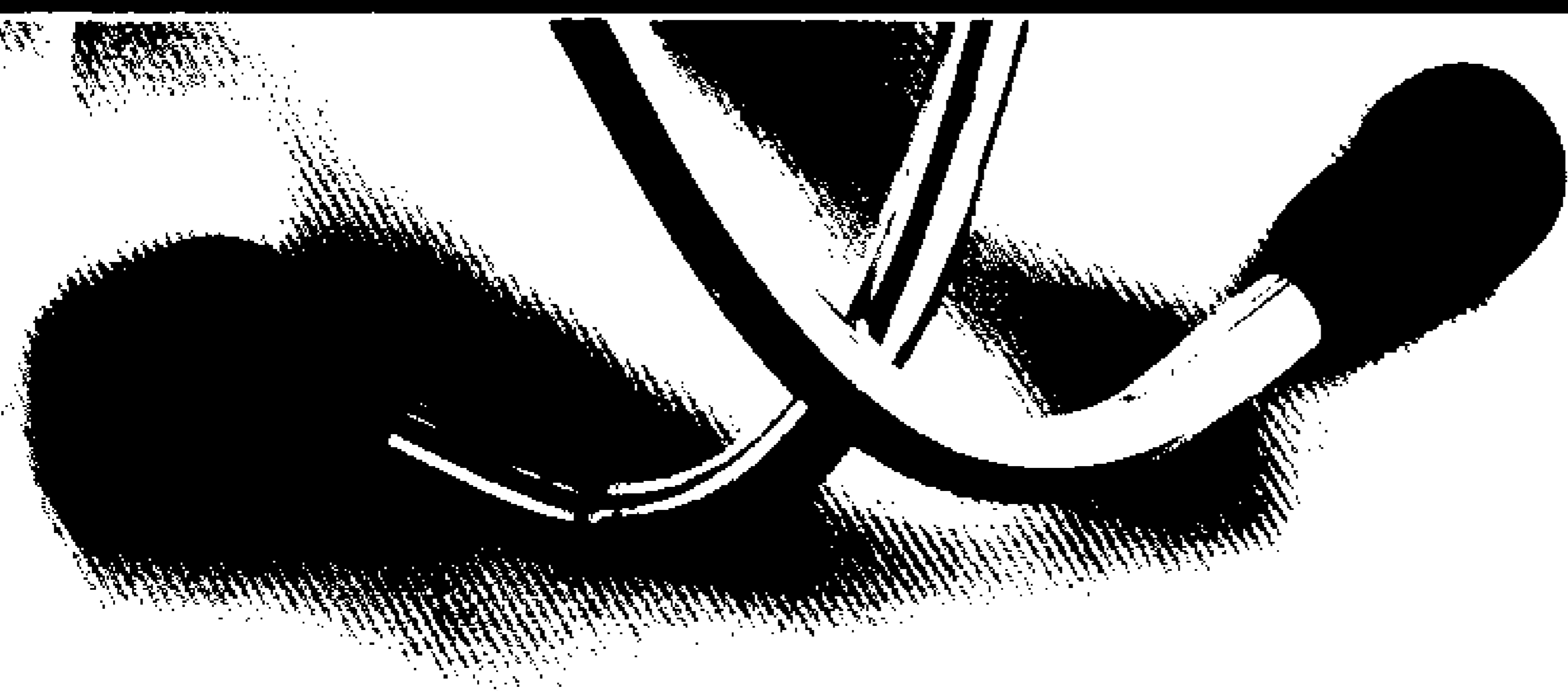

Δημήτρης Παπαγεωργίου • Μάρθα Κελέση • Γεωργία Φασόν

Βασική Νοσηλευτική

Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή

Κωνσταντάρας
Ιατρικές Εκδόσεις

Βασική Νοσηλευτική

Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή

610.73
ΠΡΑΠ

ΕΥΔΟΞΟΣ
2013-2014

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Αρ. εισ. 85446

Βασική Νοσηλευτική

Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή

Δημήτρης Ε. Παπαγεωργίου RN, PhD

Καθηγητής Εφαρμογών
Τμήμα Νοσηλευτικής
ΤΕΙ Αθήνας

Μάρθα Κελέση - Σταυροπούλου RN, MSc, PhD

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήμα Νοσηλευτικής
ΤΕΙ Αθήνας

Γεωργία Φασόη - Μπαρκά RN, MSc, PhD

Επίκουρος Καθηγήτρια
Τμήμα Νοσηλευτικής
ΤΕΙ Αθήνας

Κωνσταντάρας
Ιατρικές Εκδόσεις

Η Νοσηλευτική αποτελεί επιστήμη που υφίσταται συνεχή ανάπτυξη και εξέλιξη. Η έρευνα και η κλινική εμπειρία συνεχώς επεκτείνουν την γνώση και ειδικά αυτήν που σχετίζεται με την τήρηση πρωτοκόλλων νοσηλευτικής φροντίδας. Στο βαθμό που το βιβλίο αυτό αναφέρει οποιεσδήποτε διαδικασίες ή και δεξιότητες, οι αναγνώστες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι οι συγγραφείς και ο εκδότης έχουν πραγματοποιήσει κάθε προσπάθεια να διασφαλίσουν ότι τα αναφερόμενα είναι σύμφωνα με το γνωστικό επίπεδο κατά το χρόνο έκδοσης του βιβλίου.

Το βιβλίο αυτό συμπεριλαμβανομένων όλων των τμημάτων του, είναι νομικά προστατευμένο με πνευματικά δικαιώματα. Οποιαδήποτε χρήση, εκμετάλλευση ή εμπορευματοποίηση εκτός των στενών ορίων που καθορίζει η νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη των συγγραφέων και του εκδότη, είναι παράνομη και υπόκειται σε αγωγή. Το παραπάνω αφορά ειδικά σε φωτοτυπική επανέκδοση, αντιγραφή, mimeographing, προετοιμασία μικροφίλμς και επεξεργασία ή αποθήκευση ηλεκτρονικών δεδομένων.

COPYRIGHT © 2013

Δημήτρης Ε. Παπαγεωργίου, Μάρθα Κελέση, Γεωργία Φασόη

ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή

ISBN: 978-960-6802-48-5

© Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρas

Μαυρομιχάλη 2-4, Αθήνα, 10679,

Τηλ.: 210.3635343, Fax.: 210.3628173

e-mail: medbooks@hol.gr

www.konstadaras.gr

Δημιουργικό: Α. ΜΕΪΜΑΡΟΓΛΟΥ Εκτύπωση: ΣΤ. ΚΟΤΣΑΤΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του παρόντος βιβλίου ή μέρους αυτού με οποιοδήποτε μέσο (φωτοτυπία, εκτύπωση, μικροφίλμ, ή άλλη μηχανική ή ηλεκτρονική μέθοδο), χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

Πρόλογος

Αν κάποιος μπορούσε να χαρακτηρίσει την εποχή μας ως εποχή προόδου σε όλες τις επιστήμες, τότε και η Νοσηλευτική πρέπει να είναι μέσα σε αυτές. Η εξέλιξη της Νοσηλευτικής στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια είναι ιδιαίτερα ανοδική. Αυτό οφείλεται πρωτίστως στους κατηρτισμένους Νοσηλευτές. Αυτή η επιστημονική κατάρτιση, όμως δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Σημαντική προϋπόθεση αποτελεί και η συγγραφή σύγχρονων βιβλίων στα οποία θα μπορεί να στηρίζεται η βασική και η συνεχόμενη Νοσηλευτική εκπαίδευση. Η εποχή που η Νοσηλευτική βασιζονταν στην παράδοση έχει παρέλθει ανεπιστρεπτή. Σήμερα οι Νοσηλευτές διαθέτουν γνώση και εμπειρία. Μπορούν να παρέχουν υψηλού επιπέδου φροντίδα στον ασθενή, να αναπτύσσουν στρατηγικές πρόληψης και να μετέχουν σε όργανα αποφάσεων. Μοναδική τιμή αλλά και ευθύνη αποτελεί για μένα να προλογίσω το βιβλίο **Βασική Νοσηλευτική "άξιων"** συναδέλφων. Συναδέλφων που εγκατέλειψαν την βεβαιότητα του εφησυχασμού και τόλμησαν να εκτεθούν στην κριτική της δημοσιότητας. Καθηγητές της Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Αθήνας που θέλησαν να αποτυπώσουν την "τεθησαυρισμένη" γνώση μακράς πορείας και προσωπικής εμπειρίας. Καθηγητές που διακρίνονται για το ήθος και έχουν δώσει δείγματα γραφής στον επαγγελματικό τους χώρο. Αγωνίσθηκαν και συνεχίζουν να προσπαθούν προσδοκώντας το καλύτερο για τη Νοσηλευτική και τους φοιτητές της. Το βιβλίο **ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ** έρχεται να προστεθεί σε πολλά άλλα. Ένα βιβλίο όμως που φέρνει την ξεχωριστή και προσωπική σφρα-

γίδα των συγγραφέων. Πήραν το ρίσκο και "ξέφυγαν" από την απλή μετάφραση ενός αξιόλογου πονήματος μια άλλης χώρας, πήραν την απόφαση να "γράψουν Ελληνικά" και το πέτυχαν. Μέσα στις 384 σελίδες του συμπεριέλαβαν αυτό που ο νέος φοιτητής της Νοσηλευτικής χρειάζεται. Ξεκινώντας με το Εθνικό Σύστημα Υγείας θα γνωρίσουν τα επαγγελματικά τους δικαιώματα και στη συνέχεια θα έρθουν σε επαφή με τα αντικείμενα της Νοσηλευτικής με μία θεματολογία που ξεφεύγει από τα τετριμμένα, που ανατρέπει στερεότυπα και δίνει την πραγματική διάσταση της Νοσηλευτικής. Της Νοσηλευτικής που πριν από μας **ΜΕΓΑΛΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΕΣ** πάσχισαν να πετύχουν αυτά που εδικοίούτο. Ένα βιβλίο με στρωτή γλώσσα, άριστη έκφραση, εύστοχη επιλογή θεμάτων, σύγχρονη βιβλιογραφία και που πλαισιώνεται με πολλές εικόνες οι οποίες θα βοηθήσουν στην καλύτερη αφομοίωση του περιεχομένου. Αποτελεί πεποίθησή μου ότι η **ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ** των συναδέλφων θα αποτελέσει απαραίτητο εγχειρίδιο των φοιτητών και θα τους παράσχει τα εφόδια για την προσωπική τους επιστημονική κατάρτιση. Θα τους καταστήσει ικανούς να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της Νοσηλευτικής επιστήμης. Δεν θα πρέπει ποτέ όμως να ξεχάσουν αυτό που είπε ο Pasteur "**Τι ωραίο θα ήταν αν στην πρόοδο της επιστήμης βάζαμε και την καρδιά μας**". Αυτό στη Νοσηλευτική περισσότερο από οπουδήποτε αλλού βρίσκει την εφαρμογή του. Η επισταμένη και σε βάθος μελέτη του βιβλίου θα αναδείξει και τις δύο του διαστάσεις: την επιστημονική και την ανθρώπινη.

Χριστίνα Μαρβάκη
Καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής
ΤΕΙ Αθήνας

Πρόλογος Συγγραφέων

Η Νοσηλευτική είναι Επιστήμη και Τέχνη και αποτελεί σύνθεση επιστημονικών γνώσεων και τεχνικών εφαρμογών. Στόχος της Νοσηλευτικής είναι η πρόληψη της ασθένειας, η διατήρηση και η προαγωγή της υγείας, η παροχή φροντίδας σε οξείες καταστάσεις, η έγκαιρη αποκατάσταση της υγείας, η διατήρηση της μέγιστης λειτουργικότητας και της ευεξίας του ατόμου. Νοσηλευτική σημαίνει φροντίδα του ατόμου σαν μοναδικής αδιαίρετης βιοψυχοκοινωνικής οντότητας.

Τα θέματα που πραγματεύεται το παρόν σύγγραμμα με τίτλο "Βασική Νοσηλευτική, Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή", δομούν τη βασική γνώση της Νοσηλευτικής Επιστήμης και τεκμηρίωσης, που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την οικοδόμηση της εξειδικευμένης γνώσης στα ποικίλα επιστημονικά πεδία της Νοσηλευτικής. Το ζητούμενο από τη συγγραφή αυτού του βιβλίου είναι η ευαισθητοποίηση των φοιτητών, η καλλιέργεια του γόνιμου προβληματισμού από την κριτική και τον διάλογο μεταξύ των επαγγελματιών υγείας, καθώς και η εξέλιξη της Νοσηλευτικής σαν Επιστήμης.

Το ερέθισμα για τη συγγραφή του βιβλίου αυτού, αποτέλεσε τόσο η διαπίστωση των συγγραφέων, ότι υπήρχε μια σχετική δυσκολία ανεύρεσης συγγραμμάτων που να αφορούν άμεσα στην ελληνική πραγματικότητα στα πλαίσια της Νοσηλευτικής Επιστήμης και της εφαρμογής των επιστημονικών γνώσεων, όσο και η αναζήτηση παρόμοιας βιβλιογραφίας από επαγγελματίες Νοσηλευτές, φοιτητές και Εκπαιδευτικούς.

Το βιβλίο, απευθύνεται σε φοιτητές της Νοσηλευτικής, πτυχιούχους νοσηλευτές, επαγγελματίες υγείας και εκπαιδευτικούς, με την ελπίδα ότι θα αποτελέσει κίνητρο και ώθηση για παρόμοιες συγγραφικές προσπάθειες για την πρόοδο, επέκταση και συμπλήρωση προς όφελος της Νοσηλευτικής Επιστήμης.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνονται:

Στον Γενικό Διευθυντή του Ιατρικού Κέντρου Αθηνών, Κλινική Ψυχικού, κύριο Θεόδωρο Χαμακιώτη, για την παραχώρηση της άδειας χρήσης των χώρων, του υλικού καθώς του εξοπλισμού της κλινικής, στη Διευθύντρια της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας κυρία Ιωάννα Μοσχοπούλου, και στο προσωπικό, που με περίσσιο ενδιαφέρον, φροντίδα και προθυμία, βοήθησαν στην διεκπεραίωση της φωτογράφισης των εικόνων του βιβλίου και την αμέριστη υπομονή και τη θετική τους στάση, καθόλη τη διάρκεια της προετοιμασίας του υλικού του παρόντος βιβλίου.

Θα ήταν παράλειψη να μην ευχαριστήσουμε θερμά τον Δικηγόρο-Οικονομολόγο κύριο Νικόλαο Σιαβελή για τις νομικές συμβουλές του, την καθοδήγηση καθώς και τις ενέργειες που συνέβαλαν στην αρτιότερη ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας.

Θεωρούμε ότι, το όλο εγχείρημα είναι αποτέλεσμα της άριστης συνεργασίας μας με τον κύριο Γιάννη Κωνσταντάρα, υπεύθυνο του Εκδοτικού Οίκου, ο οποίος όχι μόνο πίστεψε αλλά και ενίσχυσε την ιδέα υλοποίησης του παρόντος. Επιπρόσθετα, θερμές ευχαριστίες εκφράζουμε στον κύριο Αντώνη Μειμάρογλου υπεύθυνο δημιουργικού για τη συμβολή του στην άρτια και καλαίσθητη εμφάνιση του συγγράμματος.

Αναμφισβήτητα, το παρόν έργο, δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί χωρίς τις προκλήσεις εκ μέρους των φοιτητών μας, προς αναζήτηση πιο κατανοητών και αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας της Νοσηλευτικής, αλλά και αξιόλογων συναδέλφων για την κινητοποίηση μας προς αυτή την κατεύθυνση. Περισσότερο όμως είμαστε ευγνώμονες προς τους συζύγους και τα παιδιά μας για την αμέριστη υπομονή, αγάπη, υποστήριξη και συμπαράσταση τους.

Δημήτρης Ε. Παπαγεωργίου
Μάρθα Κελέση - Σταυροπούλου
Γεωργία Φασόη - Μπαρκά

Περιεχόμενα

Πρόλογος	v
Πρόλογος Συγγραφέων	vii

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Σελ. 1

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΥΓΕΙΑΣ (ΕΣΥ)

Δομή	1
Η εξέλιξη του ΕΣΥ από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα	2
Μορφές Υγειονομικής Περίθαλψης	3
Το Νοσοκομείο	3
Υπηρεσίες του Νοσοκομείου	5
Η νοσηλευτική υπηρεσία	5
Επαγγελματίας Νοσηλεύτης: Σπουδές και επαγγελματικά δικαιώματα	7
Επαγγελματικά δικαιώματα Νοσηλευτών	8

Άδεια άσκησης επαγγέλματος Νοσηλευτών ΤΕ,ΠΕ.....	9
Προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης	9
Μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών.....	10
Εισαγωγή στο Νοσοκομείο- Έξοδος από το Νοσοκομείο.....	10
Βιβλιογραφία	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 Σελ. 15

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΥΓΕΙΑΣ

Νοσηλευτικό ιστορικό	16
Αντικειμενική Εξέταση	18
Επισκόπηση.....	18
Ψηλάφηση	23
Επίκρουση.....	23
Ακρόαση	23
Γενική ανάπτυξη- θρέψη	29
Νοσηλευτική διεργασία.....	30
Αξιολόγηση αναγκών και προβλημάτων του ασθενή.....	30

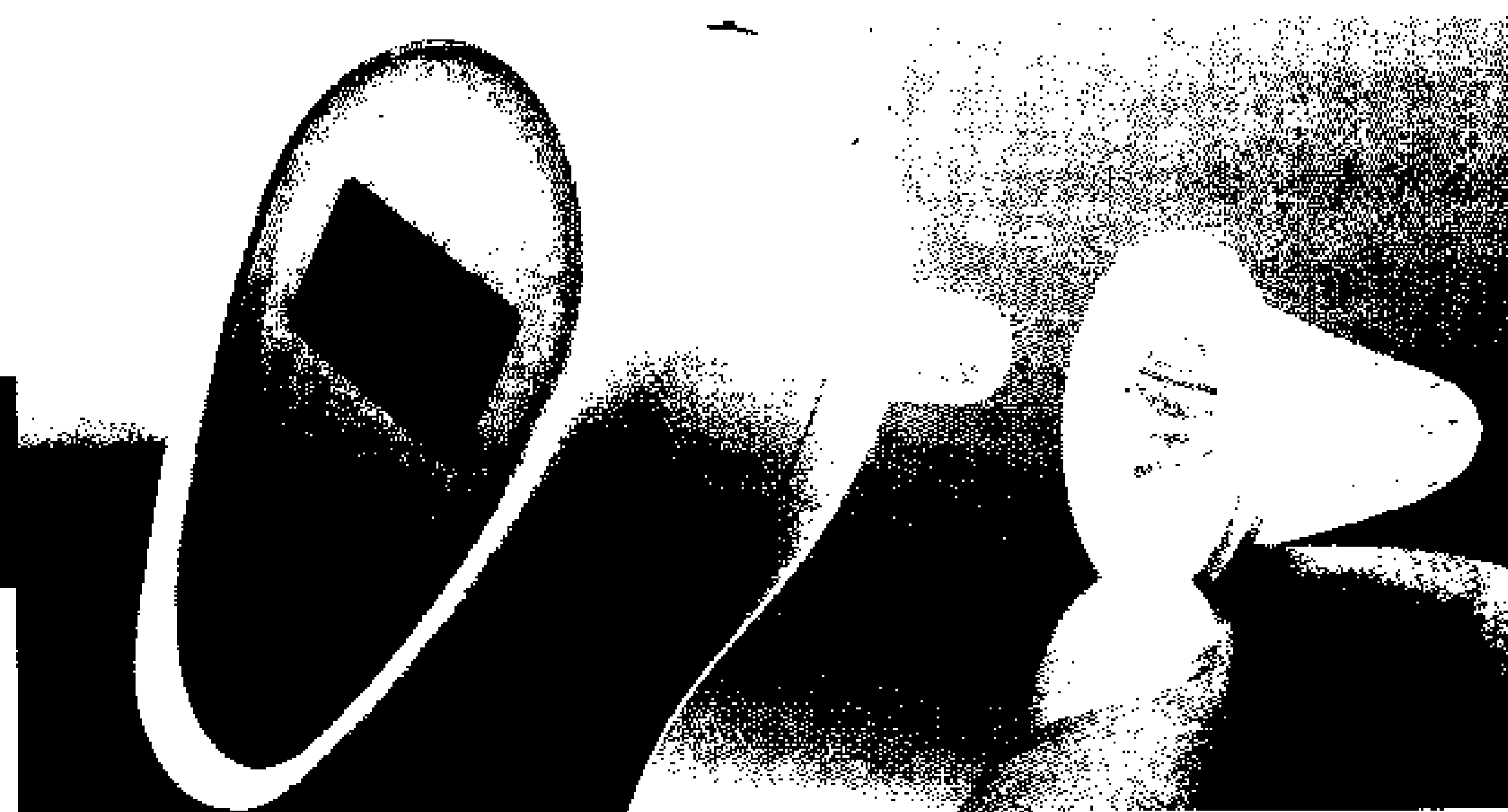

Νοσηλευτική διάγνωση.....	30
Σχεδιασμός της νοσηλευτικής φροντίδας	31
Ταξινόμηση νοσηλευτικών παρεμβάσεων	31
Εφαρμογή του σχεδιασμού	33
Εκτίμηση των αποτελεσμάτων της φροντίδας	35
Βιβλιογραφία	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Σελ. 39

ΖΩΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Ζωτικά σημεία	39
Εισαγωγή.....	39
Θερμοκρασία σώματος	40
Θερμόμετρα	41
Περιοχές τοποθέτησης και τύποι θερμομέτρων.....	42

Λήψη θερμοκρασίας με θερμόμετρο τυμπανικής μεμβράνης	42
---	----

Περιεχόμενα

Ηλεκτρονικό θερμόμετρο	44	Βέλτιστη πρακτική στη λήψη αναπνοών	54
Οινοπνευματικό θερμόμετρο ή θερμόμετρο υγρού	44	Ο αριθμός των αναπνοών ως δείκτης βαρύτητας της ασθένειας	54
Γυάλινο υδραργυρικό θερμόμετρο	45	Αρτηριακή πίεση	54
Λήψη θερμοκρασίας με ψηφιακό θερμόμετρο	45	Όργανα λήψης της αρτηριακής πίεσης	55
Λήψη θερμοκρασίας με γυάλινο υδραργυρικό θερμόμετρο	50	Μέγεθος περιχειρίδας	55
Λήψη θερμοκρασίας με οινοπνευματικό θερμόμετρο ή θερμόμετρο υγρού	50	24ωρη καταγραφή της αρτηριακής πίεσης	61
Αρτηριακός σφυγμός	50	Λήψεις αρτηριακής πίεσης για τη διάγνωση της ορθοστατικής υπότασης	61
Λήψη σφυγμού από την κερκιδική αρτηρία	53	Αρτηριακή Υπέρταση	62
Ακρόαση της καρδιάς- Λήψη κορυφαίου σφυγμού ..	53	Καταγραφή των ζωτικών σημείων	62
Αναπνοή	54	Παλμική οξυμετρία	63
		Βιβλιογραφία	65

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Σελ. 66

ΕΛΕΓΧΟΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

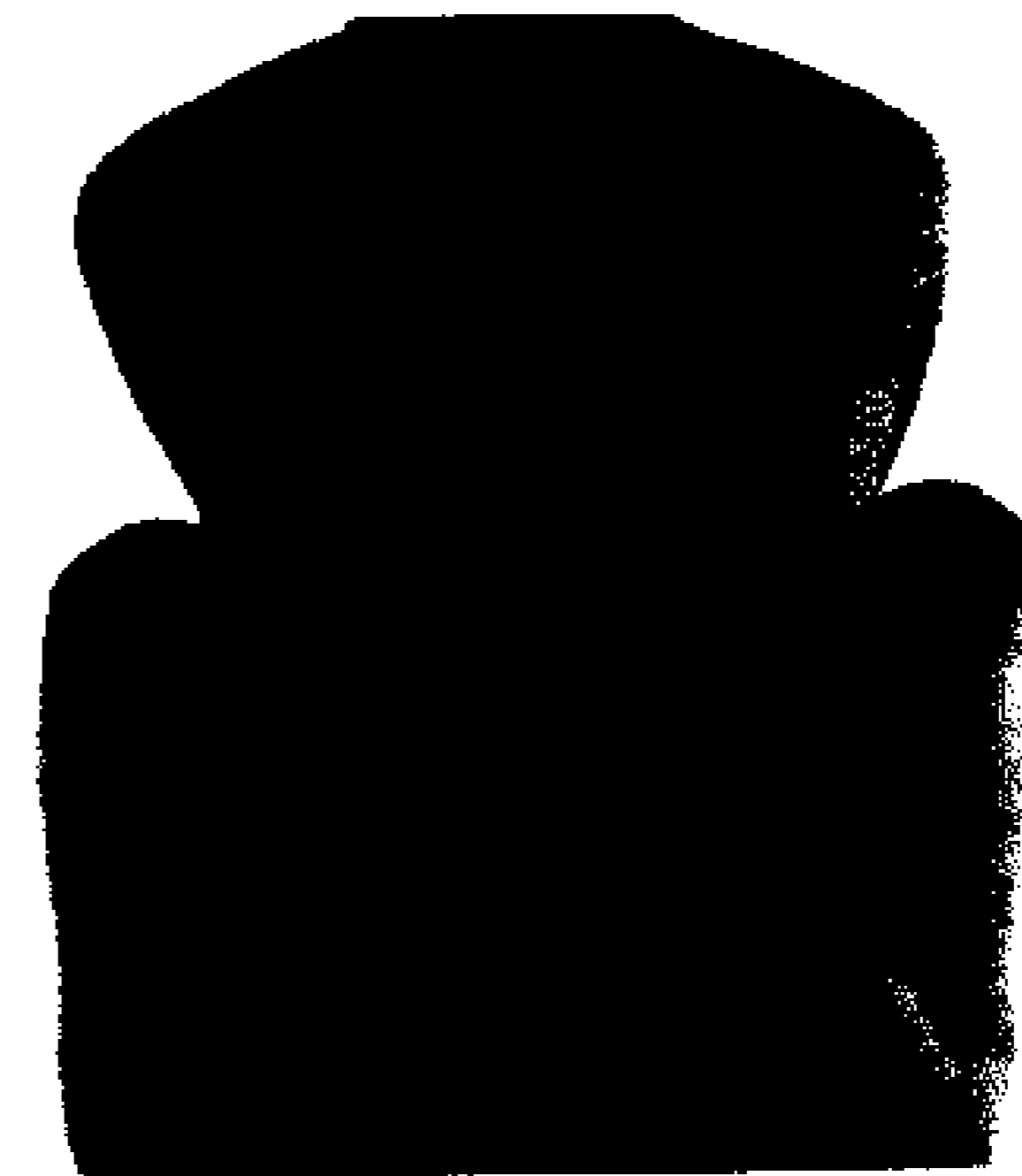
Εισαγωγή	66	non touch τεχνική	89
Μικροοργανισμοί	66	Αποστείρωση εργαλείων και μπλούζας χειρουργείου	90
Αλυσίδα λοίμωξης	67	Μπλούζα χειρουργείου	92
Μηχανισμοί άμυνας του οργανισμού	68	Προετοιμασία και διατήρηση του αποστειρωμένου πεδίου	94
Εκδηλώσεις οργανισμού από την είσοδο μικροοργανισμών- Φλεγμονή	68	Εφαρμογή αποστειρωμένων γαντιών	98
Υγιεινή χεριών	69	Προφυλάξεις επαφής	102
Παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμόρφωση με τις αρχές υγιεινής των χεριών	70	Νοσοκομειακές λοιμώξεις	102
Επιπτώσεις της εφαρμογής των αρχών υγιεινής των χεριών στις νοσοκομειακές λοιμώξεις	70	Κριτήρια καταγραφής νοσοκομειακών λοιμώξεων	102
Σημασία της υγιεινής των χεριών σε διάφορες θρησκείες και πολιτισμούς	71	Συνοπτική κατάταξη των κύριων τύπων νοσοκομειακών λοιμώξεων	102
Μεθοδολογία υγιεινής χεριών	74	Αποστολή γραφείου νοσοκομειακών λοιμώξεων μικροβιακής αντοχής και στρατηγικής χρήσης αντιβιοτικών (Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ)	102
Ευρωπαϊκή οδηγία EN 1500 υγιεινής αντισηψίας των χεριών	77	Δράσεις Γραφείου Νοσοκομειακών λοιμώξεων μικροβιακής αντοχής και στρατηγικής χρήσης αντιβιοτικών	103
Ασηψία	78	Βιβλιογραφία	103
Χειρουργική ασηψία	78		
Αρχές της χειρουργικής ασηψίας	78		
Άσηπτη non touch τεχνική	79		
Απορρύπανση- απολύμανση-αποστείρωση	81		
Δείκτες αποστείρωσης	83		
Χ Φροντίδα τραύματος χρησιμοποιώντας άσηπτη			

ΚΕΦΑΛΑΙΟ **5**

Σελ. 106

**ΕΡΓΟΝΟΜΙΑ.
ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ -
ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΑΣΘΕΝΩΝ**

Ορισμός της Εργονομίας.....	106	των ασθενών.....	111
Νομοθεσία-Υγιεινή και Ασφάλεια στο χώρο της Υγείας.....	106	Διαχείριση ασθενών υψηλού κινδύνου.....	118
Εργονομία στο Νοσηλευτικό επάγγελμα.....	107	Νοσηλευτές και ηλεκτρονικοί υπολογιστές.....	126
Τεχνικές χειρισμού των ασθενών.....	110	Εκτίμηση της κινητικότητας του ασθενή.....	130
Μέθοδοι χειρωνακτικής μεταφοράς.....	110	Αναγνώριση και πρόληψη των επιπλοκών ακινησίας.....	130
Μέθοδοι μεταφοράς με τη χρήση μικρών βοηθημάτων χειρισμού των ασθενών.....	111	Παθητικές ασκήσεις εύρους κίνησης.....	133
Μέθοδοι μεταφοράς με τη χρήση μεγάλων βοηθημάτων χειρισμού των ασθενών.....	111	Βασικές αρχές εφαρμογής των ασκήσεων εύρους κίνησης.....	133
Βασικές αρχές χειρωνακτικών μεθόδων χειρισμού		Τεχνική των παθητικών ασκήσεων ROM.....	133
		Βιβλιογραφία.....	139

ΚΕΦΑΛΑΙΟ **6**

Σελ. 140

**ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ
ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ**

Εισαγωγή.....	140	Φροντίδα περινέου.....	155
Δέρμα- ανατομία και φυσιολογία.....	140	Αλλαγή ενδυμάτων ασθενή.....	155
Φροντίδα σώματος.....	142	Φροντίδα νυχιών.....	168
Λούσιμο και χτένισμα μαλλιών.....	142	Φροντίδα διαβητικού ποδιού.....	170
Φροντίδα γενειάδας και μουστακιού.....	147	Περιβάλλον ασθενή.....	171
Η σημασία της σωματικής υγιεινής.....	147	Στρώσιμο κενού κρεβατιού.....	171
Εθνικό σχέδιο δράσης για τη στοματική υγεία.....	147	Στρώσιμο κρεβατιού ασθενή.....	177
Φροντίδα στοματικής κοιλότητας.....	150	Περιοχές εγκλωβισμού του ασθενή σε νοσοκομειακή κλίνη.....	182
Στοματική υγιεινή σε ασθενείς με μακροχρόνια περίθαλψη.....	154	Βιβλιογραφία.....	183
Λουτρό σώματος.....	155		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Σελ. 184

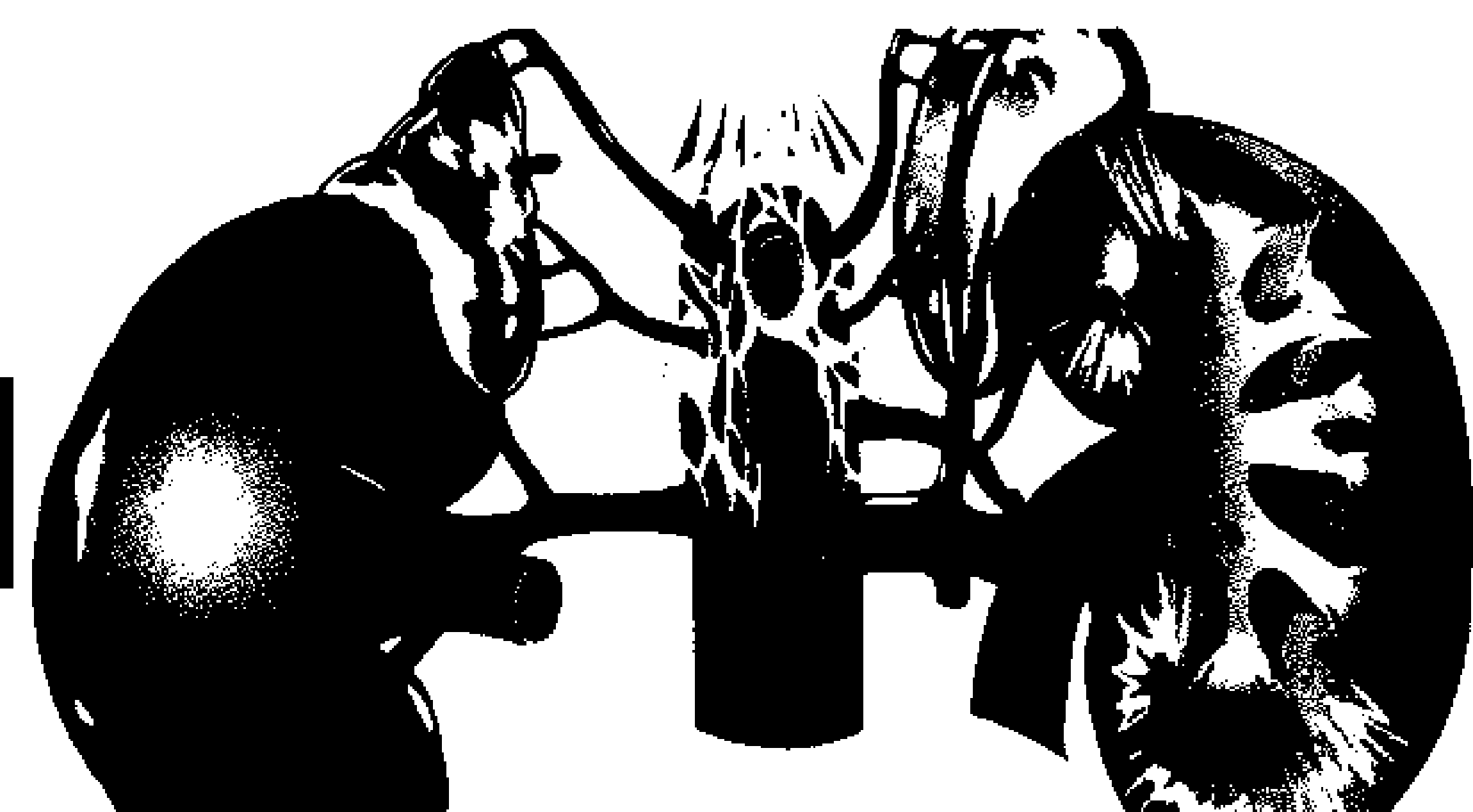

Η σημαντικότητα της διατροφής και της άσκησης στη διατήρηση της υγείας	186
Η διαμόρφωση διατροφικών οδηγιών για τον ελληνικό πληθυσμό-Πυραμίδα διατροφής	187
Το οξειδωτικό stress σαν παράγοντας εμφάνισης εκφυλιστικών παθήσεων	189

Αντιοξειδωτική άμυνα του οργανισμού.....	191
Αξιολόγηση διαιτητικών αναγκών	191
Βιβλιογραφία	195

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ

Σελ. 196

Παράγοντες που επηρεάζουν τη λειτουργία της ούρησης	197
Διαγνωστικές εξετάσεις	198
Ακτινολογικές εξετάσεις	199
Διαταραχές της ούρησης	200
Κένωση του εντέρου.....	202
Χαρακτηριστικά κοπράνων.....	204
Αλλαγές στις φυσιολογικές συνήθειες του εντέρου ...	204

Δυσκοιλιότητα.....	204
Διάρροια	205
Ακράτεια.....	206
Καθαρτικός υποκλυσμός.....	206
Βιβλιογραφία.....	209

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ΦΑΡΜΑΚΑ

Σελ. 210

Φάρμακα	210
Εισαγωγή	210
Φαρμακολογία.....	210
Ονόματα φαρμάκων.....	211
Γενόσημα προϊόντα	212
Φυσιολογία της δράσης των φαρμάκων	212
Περιοχές δράσης των φαρμάκων	213
Ανεπιθύμητες ενέργειες των φαρμάκων	213
Αλληλεπιδράσεις των φαρμάκων.....	214

Φάρμακα με συμπληρώματα διατροφής.....	216
Συμβουλές για την αποφυγή προβλημάτων	216
Χορήγηση φαρμάκων και οδοί χορήγησης	216
Οδοί χορήγησης φαρμάκων	220
Υπολογισμός φαρμάκων σε ενήλικες.....	220
Λάθη κατά τη χορήγηση φαρμάκων	221

Μείωση των λαθών κατά τη χορήγηση των φαρμάκων ..	221
Ηλεκτρονική συνταγογράφηση	221
Διαχείριση φαρμάκων με γραμμική κωδικοποίηση BarCode Medication Administration BCMA	222
Εντερική χορήγηση φαρμάκων.....	224
Χορήγηση φαρμάκων από το στόμα.....	224
Υπογλώσσια χορήγηση φαρμάκων	229
Χορήγηση φαρμάκων από το ορθό	230
Χορήγηση φαρμάκων μέσω ρινογαστρικού ή ρινονησιδικού καθετήρα	231
Τοπική χορήγηση φαρμάκων και φαρμακοτεχνικές μορφές.....	232
Χορήγηση φαρμάκων από το δέρμα	232

Τοπική και διαδερμική χορήγηση φαρμάκου με νέα φαρμακοτεχνικά συστήματα.....	234
Χορήγηση φαρμάκων μέσω εισπνοής.....	235
Οφθαλμική ενστάλαξη	238
Ωτική ενστάλαξη.....	240
Ενδορρινική χορήγηση φαρμάκων	242
Παρεντερική χορήγηση φαρμάκων	242
Διαχείριση ενδομυϊκής ένεσης.....	251
Διαχείριση ενδοδερμικής ένεσης	255
Διαχείριση υποδόριας ένεσης	258
Ενδοφλέβια οδός χορήγησης.....	265
Φλεβοκέντηση.....	267
Βιβλιογραφία	287

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

Σελ. 289

ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Περιεγχειρητική φροντίδα	289
Εισαγωγή	289
Προεγχειρητική ετοιμασία.....	289
Προεγχειρητική διδασκαλία.....	296
Ψυχολογική προετοιμασία	298
Φυσική προετοιμασία.....	299
Ετοιμασία χειρουργικού πεδίου	302
Άμεση προεγχειρητική ετοιμασία	302
Προετοιμασία περιβάλλοντος ασθενή	311
Στρώσιμο χειρουργικού κρεβατιού.....	311
Διεγχειρητική Νοσηλευτική Φροντίδα	315
Ο Νοσηλευτής στο χειρουργείο	316

Φάσεις της διεγχειρητικής περιόδου.....	318
Μετεγχειρητική φροντίδα και παρακολούθηση Ασθενή.....	324
Αίθουσα Ανάνηψης.....	324
Μετεγχειρητικές επιπλοκές	330
Ανάγκες του ασθενή μετά τη πλήρη ανάνηψη.....	335
Φροντίδα ασθενή μετά από χειρουργική επέμβαση (εξωνοσοκομειακή βάση)	340
Βιβλιογραφία	341

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

Σελ. 343

ΕΛΚΗ ΠΙΕΣΗΣ. ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑ

Γενικά.....	343
Επιδημιολογικά στοιχεία- Κόστος.....	343
Σταδιοποίηση κατακλίσεων	343

Παράγοντες κινδύνου	345
Εξωγενείς παράγοντες	345

Ενδογενείς παράγοντες.....	346	Αντιμετώπιση κατακλίσεων-Θεραπεία.....	356
Πρόληψη ελκών πίεσης	347	Αξιολόγηση του έλκους	357
Κλίμακες αξιολόγησης του κινδύνου εμφάνισης των ελκών πίεσης.....	347	Έλεγχος μικροβίων	359
Χρησιμοποιούμενα μέσα πρόληψης ελκών πίεσης	352	Διαχείριση εξιδρώματος	361
Έλκος πίεσης στον χειρουργικό ασθενή	355	Συντηρητική/Χειρουργική Θεραπεία	365
Διατροφή.....	355	Συμπληρωματικές θεραπευτικές προσεγγίσεις.....	366
		Εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας	367
		Βιβλιογραφία.....	367

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

Σελ. 371

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΝΟΥ

Εισαγωγή	371	Διαχείριση πόνου με συμπεριφορικές προσεγγίσεις ...	381
Πολιτισμική διάσταση του πόνου	371	Ψυχολογική θεραπεία του πόνου.....	382
Παθοφυσιολογία	372	Η θέση της φαινομενολογίας στην αντιμετώπιση του πόνου	382
Θεωρία της πύλης του πόνου	372	Βιβλιογραφία	383
Ταξινόμηση του πόνου.....	374		
Αξιολόγηση του πόνου	375		
Ο Ρόλος του νοσηλευτή στη διαχείριση του πόνου.....	378		
Μέθοδοι διαχείρισης του πόνου.....	379		

Ευχαριστίες	xv
Ευρετήριο	385

Ευχαριστίες

Αισθανόμαστε την υποχρέωση να ευχαριστήσουμε θερμά τους συναδέλφους κλινικούς νοσηλευτές, τους εκπαιδευτικούς και τους φοιτητές, οι οποίοι ανάλογα με το γνωστικό τους αντικείμενο, με τις εύστοχες παρατηρήσεις τους και τις χρήσιμες επισημάνσεις τους συνέβαλαν στην ουσιαστική σύνδεση της θεωρίας, με την εφαρμογή στον κλινικό χώρο.

Συγκεκριμένα:

- Την κυρία Αλικάρη Βικτωρία, Νοσηλεύτρια ΠΕ, MSc, «Γ.Ν.Α. Γ. Γεννηματάς».
- Την κυρία Διαμάντη Σοφία, Αντισμήναρχο Νοσηλεύτρια ΠΕ, Προϊσταμένη Τμήματος Αναισθησίας-Ανάληψης, 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, Μέλος ΔΣ Ελληνικής Εταιρίας Επούλωσης Τραυμάτων και Ελκών.
- Την κυρία Ευσταθίου Φλώρα, Νοσηλεύτρια Χειρουργείου, Ειδικευμένη Χειρουργικού Τομέα, MSc, Γενικό Χειρουργείο, «Γ.Ν.Α. Γ. Γεννηματάς».
- Την κυρία Καγιαλάρη Μαρία- Ασπασία, Πλωτάρχη (Υ.Ν.), MSc Advanced nursing, University of Nottingham, Υπεύθυνη νοσηλευτικού Παθολογικού Τμήματος.
- Την κυρία Κοκκίνη Σοφία, Νοσηλεύτρια ΑΤΕΙ Αθήνας, Αναισθησιολογικό Τμήμα «Κωνσταντοπούλειο Γ.Ν.» Ν. Ιωνίας, ειδικευμένη χειρουργικού Τομέα, υποψήφια MSc ΜΕΘ και Επείγουσα Νοσηλευτική.
- Την κυρία Κοφινά Κωνσταντίνα, Κλινική Διαιτολόγο, «Γ.Ν.Α. Γ. Γεννηματάς», Πτυχιούχο Χαροκόπειου Πανεπιστημίου, Master στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου.
- Την κυρία Μειδάνη Μαρία, Νοσηλεύτρια ΤΕ, MSc, Προϊσταμένη Γραφείου Εκπαίδευσης- Βιβλιοθήκης, «Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο».
- Την κυρία Μήτσιου Μαρία, Αντισυνταγματάρχη (ΥΝ), MSc, Τμηματάρχη Τμήματος Διαχείρισης Ανθρώπινου Δυναμικού, Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού και περιβάλλοντος, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.
- Την κυρία Μοσχοπούλου Ιωάννα, Νοσηλεύτρια ΤΕ, MSc, Διοίκηση Μονάδων Υγείας του Πανεπιστημίου CNAM, Πτυχιούχο Μαιευτικής ΑΤΕΙ Αθήνας, Διευθύντρια της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας, του «Ιατρικού Αθηνών, Κλινική Ψυχικού».
- Την κυρία Ναυπλιώτη Ειρήνη, Νοσηλεύτρια ΤΕ, ΑΤΕΙ Αθήνας, ΜΕΘ Ενηλίκων, Νοσοκομείο «Μητέρα».
- Τον κύριο Πατεριμό Ιωάννη, Φυσικοθεραπευτή – Μαιευτή, Γενικό Ογκολογικό Νοσοκομείο Κηφισιάς «Οι Άγιοι Ανάργυροι».
- Την κυρία Παυλάτου Νίκη, Νοσηλεύτρια ΤΕ, MSc Μονάδες Εντατικής Θεραπείας και Επείγουσα Νοσηλευτική, και Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας, Υπεύθυνη Χειρουργικής Ειδικότητας και συνεχιζόμενης νοσηλευτικής Εκπαίδευσης, «Γ.Ν.Α. Γ. Γεννηματάς».
- Την κυρία Σαουνάτσου Μαρία, Νοσηλεύτρια ΤΕ, MSc, τέως Καθηγήτρια Εφαρμογών, Τμήματος Νοσηλευτικής ΤΕΙ Αθήνας.
- Την κυρία Σερέτη Ουρανία, Αντισυνταγματάρχη, Προϊσταμένη Αιμοδυναμικού Εργαστηρίου και Εργαστηρίου Επεμβατικής Ακτινολογίας, 401 ΓΣΝΑ, φοιτήτρια Νομικής Σχολής, Master in Advanced Nursing Practice, ΜΔΕ στην Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας (ΕΣΔΥ).
- Τον κύριο Σταθόπουλο Θεόδωρο, Νοσηλευτή ΠΕ, MSc, PhD, Εκπαιδευτικό Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- Την κυρία Σταυροπούλου Αρετή, Νοσηλεύτρια ΤΕ, MSc, PhD, Επίκουρο Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής, ΤΕΙ Κρήτης.
- Τον κύριο Τσαλουκίδη Νικόλαο, Νοσηλευτή ΤΕ,

ΑΤΕΙ Αθήνας, MSc, Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας ΕΣΔΥ, MSc, Μονάδες Εντατικής Θεραπείας και Επείγουσα Νοσηλευτική, Ειδικότητα Χειρουργικής Νοσηλευτικής, «Γ.Ν.Α. Γ. Γεννηματάς», Διεύθυνση Νοσηλευτικής Υπηρεσίας Γενικού Νοσοκομείου- Κέντρου Υγείας Νάξου (2011) και Υποδιεύθυνση Ζ' Τομέα Γενικού Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου «Αττικό» (2012-13).

- Την κυρία Τσίκλη Χριστίνα, Νοσηλεύτρια ΠΕ, Επισμηναγό Α.Ε., τέως Προϊσταμένη της Κεντρικής Αποστείρωσης «Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο», μετεκπαιδευθείσα στον Τομέα της Αποστείρωσης στην Γερμανία, Η.Π.Α., Ισπανία και Φινλανδία.

Τους φοιτητές μας, οι οποίοι μας βοήθησαν στην συγγραφή ενός διδακτικού βιβλίου, προσαρμοσμένου στις εκπαιδευτικές ανάγκες εκμάθησης των αρχών και δεξιοτήτων της Νοσηλευτικής Επιστήμης.

- Τον κύριο Μάθιου Φίλιππα, φοιτητή του Τμήματος

Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Αθήνας.

- Την κυρία Μπόμπου-Μάγουλα Παναγιώτα, φοιτήτρια του Τμήματος Νοσηλευτικής του ΑΤΕΙ Αθήνας.
- Την κυρία Παπαπαναγιώτου Σταύρια, Νοσηλεύτρια ΤΕ, ΑΤΕΙ Αθήνας, Φοιτήτρια του Τμήματος Φαρμακευτικής, της Σχολής Επιστημών Υγείας, ΕΚΠΑ.

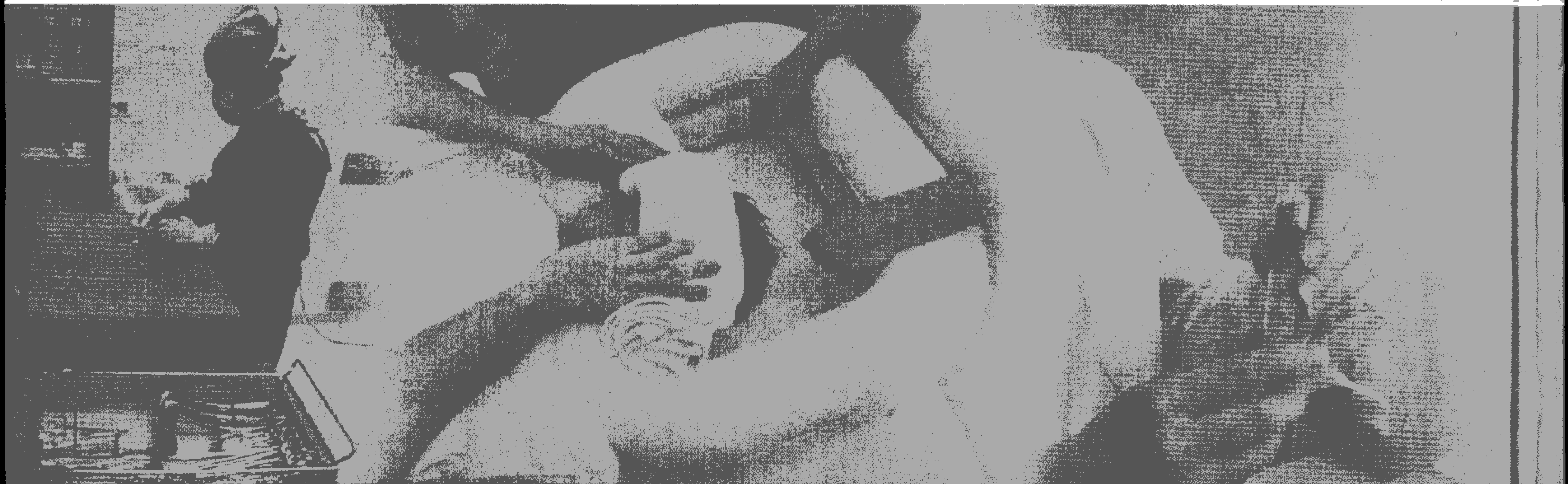
Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες απευθύνουμε στην κυρία Σοτνίκοβα Χριστίνα, Νοσηλεύτρια ΤΕ, ΑΤΕΙ Αθήνας, Νευροχειρουργικό και Θωρακοχειρουργικό Τμήμα, ΓΝΑ Κοργιαλένιο- Μπενάκειο Ε.Ε.Σ., για την μορφοποίηση εικόνων, διαγραμμάτων, πινάκων του κειμένου, για τις χρήσιμες συμβουλές σχετικά με την αποτύπωση της υπάρχουσας κατάστασης στο ελληνικό Νοσοκομείο (υλικοτεχνική υποδομή, τεχνολογικός εξοπλισμός). Επίσης, για την ηθική συμπαράσταση και υποστήριξη καθόλη τη διάρκεια της συγγραφής του παρόντος βιβλίου.

Βασική Νοσηλευτική

Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή

Η Νοσηλευτική είναι **Επιστήμη** και **Τέχνη** και αποτελεί σύνθεση επιστημονικών γνώσεων και τεχνικών εφαρμογών. Στόχος της **Νοσηλευτικής** είναι η πρόληψη της ασθένειας, η διατήρηση και η προαγωγή της υγείας, η παροχή φροντίδας σε οξείες καταστάσεις, η έγκαιρη αποκατάσταση της υγείας, η διατήρηση της μέγιστης λειτουργικότητας και της ευεξίας του ατόμου. Νοσηλευτική σημαίνει φροντίδα του ατόμου σαν μοναδικής αδιαίρετης βιοψυχοκοινωνικής οντότητας. Τα θέματα που πραγματεύεται το παρόν σύγγραμμα με τίτλο "**Βασική Νοσηλευτική, Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή**", δομούν τη βασική γνώση της Νοσηλευτικής Επιστήμης και τεκμηρίωσης, που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την οικοδόμηση της εξειδικευμένης γνώσης στα ποικίλα επιστημονικά πεδία της Νοσηλευτικής. Το ζητούμενο από τη συγγραφή αυτού του βιβλίου είναι η ευαισθητοποίηση των φοιτητών, η καλλιέργεια του γόνιμου προβληματισμού από την κριτική και τον διάλογο μεταξύ των επαγγελματιών υγείας, καθώς και η εξέλιξη της Νοσηλευτικής σαν Επιστήμης.

Δ. Ε. Παπαγεωργίου, Μ. Κελέση, Γ. Φασόη

ISBN 978-960-6802-48-5

9 789606 802485

www.konstadaras.gr